

ВИСНОВОК

щодо проектів законів про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення проведення перевірок Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями (реєстр. № 11350 від 18 червня 2024 року) та про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення проведення перевірок Антимонопольним комітетом України (реєстр. № 11350-1 від 20 червня 2024 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 19 червня 2024 року та від 21 червня 2024 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 29 листопада 2024 року (протокол № 175) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення проведення перевірок Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями (реєстр. № 11350 від 18 червня 2024 року), поданий народними депутатами України Наталухою Д.А., Масловим Д.В. та іншими (далі – Законопроект № 11350), а також альтернативний проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення проведення перевірок Антимонопольним комітетом України (реєстр. № 11350-1 від 20 червня 2024 року), поданий народним депутатом України Стефанчуком М.О. (далі – Законопроект № 11350-1).

Так, згідно з пояснювальною запискою Законопроект № 11350 розроблений з метою створення правових та організаційних механізмів належного застосування судами першої інстанції норм процесуального права під час отримання Антимонопольним комітетом України (далі – АМКУ), територіальними відділеннями АМКУ рішень господарського суду про надання дозволу на проведення перевірки суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, доступу до приміщень, інших володінь, інших місць зберігання інформації, що перебуває у володінні та/або користуванні суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, та/або на вчинення спеціальних дій, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції, у вигляді проведення огляду приміщень, інших володінь підприємств, установ та організацій, систем електронних

комунікацій, місць зберігання інформації, майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, опломбовування (опечатування) приміщення, іншого володіння, системи електронних комунікацій чи місця зберігання інформації, накладення арешту на майно, предмети чи інші носії інформації, документи, у тому числі їх оригінали, які можуть свідчити про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції чи бути доказами чи джерелом доказів у справі, вилучення майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, а також продовження строку проведення перевірки.

Для досягнення поставленої мети Законопроектом № 11350 запропоновано внести зміни до Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України), а саме виключити з Розділу IV ГПК України статтю 252¹ та доповнити його новим розділом I¹, в якому передбачити особливості провадження у справах за клопотаннями АМКУ, його територіального відділення. Крім того, Законопроектом № 11350 передбачені зміни до: Закону України «Про судовий збір» в частині встановлення розміру плати за подання до господарського суду клопотання АМКУ та його територіального відділення про надання дозволу на перевірку, законів України «Про доступ до судових рішень», «Про Антимонопольний комітет України» та «Про захист економічної конкуренції» (зокрема в частині уточнення визначень різних видів об'єктів перевірок суб'єктів господарювання з боку АМКУ та його територіальних відділень).

На думку суб'єктів законодавчої ініціативи, реалізація Законопроекту № 11350 сприятиме підвищенню юридичної визначеності шляхом встановлення законодавчого підґрунтя для належного застосування судами першої інстанції норм процесуального права під час отримання АМКУ, його територіальними відділеннями рішень (ухвал) господарського суду про надання дозволу на проведення перевірки суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, доступу до приміщень, інших володінь, інших місць зберігання інформації, що перебуває у володінні та/або користуванні суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, та/або на вчинення спеціальних дій, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції, у вигляді проведення огляду приміщень, інших володінь, підприємств, установ та організацій, систем електронних комунікацій, місць зберігання інформації, майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, опломбовування (опечатування) приміщення, іншого володіння, системи електронних комунікацій чи місця зберігання інформації, накладення арешту на майно, предмети чи інші носії інформації, документи, у тому числі їх оригінали, які можуть свідчити про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції чи бути доказами чи джерелом доказів у справі, вилучення майна, предметів чи інших носіїв

інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, а також продовження строку проведення перевірки.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України за результатами аналізу положень Законопроекту № 11350 висловило свої зауваження та пропозиції до нього.

Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) за результатами опрацювання положень Законопроекту № 11350 висловило ряд зауважень до нього. Так, звертається увага, що Законопроектом № 11350 не передбачено змін до приписів статті 12 ГПК України, відтак зі змісту положень законопроекту не вбачається, у межах якого провадження мають розглядатися справи за клопотаннями АМКУ, його територіального відділення щодо перевірок суб'єктів господарювання, зокрема, якщо врахувати, що проектом Закону № 11350 пропонується виключити з положень ГПК України норми, які передбачають розгляд справ зазначеної категорії в порядку спрощеного позовного провадження. Крім того, висловлюється ряд зауважень щодо термінології, яка застосовується у положеннях Законопроекту № 11350, що на переконання Мін'юсту потребує доопрацювання.

Міністерство економіки України підтримує Законопроект № 11350 та вважає, що його прийняття матиме позитивний вплив на ефективність роботи АМКУ.

Міністерство фінансів України за результатами опрацювання Законопроекту № 11350 дійшло висновку, що законопроект не відповідає вимогам статті 27 Бюджетного кодексу України, відповідно до яких розробник має надати в повному обсязі фінансово-економічне обґрунтування, зокрема відповідні розрахунки, і пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету. Крім того, зазначається, що реалізація Законопроекту № 11350, у разі прийняття його як закону, потребуватиме додаткових видатків Державного бюджету України в поточному році та у наступних періодах на сплату судового збору за розгляд справ за клопотаннями АМКУ, його територіальних відділень у частині надання дозволу судом на проведення перевірки. З огляду на зазначене, Міністерство фінансів України Законопроект № 11350 не підтримує.

Антимонопольний комітет України за результатами опрацювання положень законопроектів зазначив, що підтримує Законопроект № 11350 як такий, положення якого спрямовані на підвищення ефективності державного захисту економічної конкуренції, у тому числі краще виявлення, розслідування та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, завдяки запровадженню правовим інструментам та забезпеченням балансу дотримання інтересів суб'єктів господарювання. Водночас висловлюється щодо необхідності доопрацювати підпункт 1 пункту 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» в частині зміни дати набрання ним чинності з огляду на положення частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект № 11350-1 розроблений з метою створення правових та організаційних механізмів належного застосування судами першої інстанції норм процесуального права під час отримання АМКУ, його територіальними відділеннями рішень господарського суду про надання дозволу на проведення перевірки суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, доступу до приміщень, інших володінь, інших місць зберігання інформації, що перебуває у володінні та/або користуванні суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, та/або на вчинення спеціальних дій, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції, у вигляді проведення огляду приміщень, інших володінь підприємств, установ та організацій, систем електронних комунікацій, місць зберігання інформації, майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, опломбовування (опечатування) приміщення, іншого володіння, системи електронних комунікацій чи місця зберігання інформації, накладення арешту на майно, предмети чи інші носії інформації, документи, у тому числі їх оригінали, які можуть свідчити про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції чи бути доказами чи джерелом доказів у справі, вилучення майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, а також продовження строку проведення перевірки.

На відміну від основного законопроекту, альтернативним Законопроектом № 11350-1 пропонується встановити, що суддя, який брав участь у розгляді клопотань АМКУ, його територіального відділення, передбачених розділом I¹ ГПК України, не може брати участі в розгляді справ в судах першої, апеляційної і касаційної інстанцій у спорах, пов'язаних з оскарженням рішень АМКУ, його територіального відділення, що ґрунтуються на доказах, зібраних під час проведення відповідної перевірки, передбаченої законодавством про захист економічної конкуренції.

На думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, прийняття Законопроекту № 11350-1 сприятиме підвищенню юридичної визначеності шляхом встановлення законодавчого підґрунтя для належного застосування судами першої інстанції норм процесуального права під час отримання Комітетом, територіальними відділеннями АМКУ рішень (ухвал) господарського суду про надання дозволу на проведення перевірки суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, доступу до приміщень, інших володінь, інших місць зберігання інформації, що перебуває у володінні та/або користуванні суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, та/або на вчинення спеціальних дій, передбачених законодавством про захист економічної конкуренції, у вигляді проведення огляду приміщень, інших володінь, підприємств, установ та

організацій, систем електронних комунікацій, місць зберігання інформації, майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, опломбовування (опечатування) приміщення, іншого володіння, системи електронних комунікацій чи місця зберігання інформації, накладення арешту на майно, предмети чи інші носії інформації, документи, у тому числі їх оригінали, які можуть свідчити про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції чи бути доказами чи джерелом доказів у справі, вилучення майна, предметів чи інших носіїв інформації, документів, у тому числі їх оригіналів, а також продовження строку проведення перевірки.

ГНЕУ, проаналізувавши положення Законопроекту № 11350-1, зазначає, що частина його положень, зокрема новий розділ І¹, зміни до розділу V ГПК України, зміни до законів України «Про доступ до судових рішень», «Про судовий збір», «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист економічної конкуренції» за своїм змістом збігаються з відповідними положеннями Законопроекту № 11350. У зв'язку з цим зауваження, викладені у висновку ГНЕУ на відповідні положення Законопроекту № 11350, залишаються актуальними й щодо поданого проекту.

Мін'юст зазначив, що зауваження, висловлені до основного Законопроекту № 11350, аналогічні до положень Законопроекту № 11350-1.

Міністерство фінансів України за результатами опрацювання Законопроекту № 11350-1 дійшло висновку, що законопроект не відповідає вимогам статті 27 Бюджетного кодексу України, відповідно до яких розробник має надати в повному обсязі фінансово-економічне обґрунтування, зокрема відповідні розрахунки, і пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету. Крім того, зазначається, що реалізація Законопроекту № 11350-1, у разі прийняття його як закону, потребуватиме додаткових видатків Державного бюджету України в поточному році та у наступних періодах на сплату судового збору за розгляд справ за клопотаннями АМКУ, його територіальних відділень у частині надання дозволу судом на проведення перевірки. З огляду на зазначене, Міністерство фінансів України Законопроект № 11350-1 не підтримує.

Мінекономіки підтримує запропоновані в Законопроекті № 11350-1 зміни стосовно основного законопроекту, а саме щодо унеможливлення суддею, який брав участь у розгляді клопотань АМКУ, його територіального відділення, передбачених розділом І¹ ГПК України (у редакції Законопроекту № 11350-1) брати участь в розгляді справ першої, апеляційної і касаційної інстанції у спорах, пов'язаних з оскарженням рішень Антимонопольного комітету України, його територіального відділення, що ґрунтуються на доказах, зібраних під час проведення відповідної перевірки, передбаченої законодавством про захист економічної конкуренції, оскільки зазначені зміни можуть сприяти захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання.

Антимонопольний комітет України за результатами опрацювання положень законопроектів не підтримує прийняття Законопроекту № 11350-1 та

зазначає, що на відміну від основного Законопроекту № 11350, яким передбачається, що судді, який брав участь у розгляді клопотань, передбачених розділом I¹ цього Кодексу, не перешкоджається брати участь в розгляді справ в судах першої, апеляційної і касаційної інстанцій у спорах, пов'язаних з оскарженням рішень АМКУ, його територіального відділення, що ґрунтуються на доказах, зібраних під час проведення відповідної перевірки, передбаченої законодавством про захист економічної конкуренції (підпункт 1 пункту 1 розділу I Законопроекту № 11350), альтернативним Законопроектом № 11350-1 пропонується встановити норму, відповідно до якої суддя, який брав участь у розгляді зазначених клопотань, не може брати участі в розгляді справ в судах першої, апеляційної і касаційної інстанцій у спорах, пов'язаних з оскарженням рішень Антимонопольного комітету України, його територіального відділення, що ґрунтуються на доказах, зібраних під час проведення відповідної перевірки, передбаченої законодавством про захист економічної конкуренції, із чим Антимонопольний комітет України не може погодитися з огляду на таке: значне збільшення кількості справ, які щороку розглядають суди України, зменшення кількості судів, у яких відправляється правосуддя, у зв'язку зі зміною територіальної підсудності судових справ, кадровий дефіцит суддів і значне навантаження на суди, пов'язане в тому числі з воєнним станом, суттєво вплинули на функціонування судової влади в Україні в цілому та, зокрема, на стан здійснення правосуддя, що за таких умов не зможе ефективно бути реалізовано положеннями Законопроекту № 11350-1. На переконання Антимонопольного комітету України, положеннями Законопроекту № 11350-1 може бути створена ситуація, за якою справа у спорі, пов'язаному з оскарженням рішення Антимонопольного комітету України, його територіального відділення, що ґрунтується на доказах, зібраних під час проведення відповідної перевірки, не зможе бути розглянута суддями відповідної спеціалізації, що впливає та ефективність здійснення судочинства.

Верховний Суд за результатами опрацювання положень законопроектів за реєстр. № № 11350, 11350-1 зазначив про підтримку прийняття Законопроекту № 11350, водночас висловив ряд зауважень та пропозицій до вказаних законопроектів. Серед іншого зазначається, що стаття 36 ГПК України в редакції Законопроекту № 11350-1 несе ризики, що всі судді, яким визначена спеціалізація щодо розгляду справ за участю АМКУ, не матимуть можливості розглядати такі справи, оскільки вони розглядали клопотання, передбачені розділом I¹ ГПК України. Пропонується частину сьому статті 36 ГПК України викласти в редакції Законопроекту № 11350.

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу зазначив, що правовідносини, які плануються врегулювати законопроектами, регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також висловив низку зауважень до Законопроекту реєстр. № 11350-1, зокрема, у зв'язку з положеннями Директиви (ЄС) 2019/1

Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2018 року щодо надання повноважень органам з питань конкуренції держав-членів бути більш ефективними правозастосовниками та забезпечити належне функціонування внутрішнього ринку («Директива ECN+»).

Положеннями Конституції України передбачено, що питання судоустрою та судочинства визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Відповідно до частини другої статті 110 Регламенту Верховної Ради України при розгляді альтернативних законопроектів головний комітет може рекомендувати Верховній Раді взяти за основу один із них або підготувати інший законопроект, який вноситься на розгляд Верховної Ради народними депутатами – членами цього комітету.

Так, обговоривши положення законопроектів з урахуванням висловлених до них зауважень і пропозицій, члени Комітету висловилися щодо необхідності доопрацювання законодавчого регулювання порушеного у законопроектах питання та запропонували подати на розгляд Верховної Ради України підготовлений народними депутатами України – членами Комітету проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення діяльності Антимонопольного комітету України.

З огляду на зазначене, враховуючи приписи статей 93, 110, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення діяльності Антимонопольного комітету України, підготовлений народними депутатами України – членами Комітету (додається).

2. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення проведення перевірок Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями (реєстр. № 11350 від 18 червня 2024 року), поданий народними депутатами України Наталухою Д.А., Масловим Д.В. та іншими, проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення проведення перевірок Антимонопольним комітетом України (реєстр. № 11350-1 від 20 червня 2024 року), поданий народним депутатом України Стефанчуком М.О., а також підготовлений народними депутатами України – членами Комітету проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення діяльності Антимонопольного комітету України.

3. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України та деяких законів України щодо вдосконалення діяльності Антимонопольного комітету України, підготовлений народними депутатами України – членами Комітету, у зв'язку з чим законопроекти за реєстр. № № 11350, 11350-1 відхилити.

4. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову Комітету Маслова Д.В.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

